Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 11. júna 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 12 ods. 1 – Systém prísnej ochrany živočíšnych druhov – Príloha IV – *Canis lupus* (vlk) – Článok 16 ods. 1 – Prirodzený areál – Odchyt a preprava jedinca voľne žijúceho živočíšneho druhu *canis lupus* – Bezpečnosť ľudskej populácie“

Vo veci C-88/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Judecătoria Zărnești (prvostupňový súd v Zărnești, Rumunsko) z 15. novembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 7. februára 2019, ktorý súvisí s konaním:

Alianța pentru combaterea abuzurilor

proti

TM,

UN,

Direcția pentru Monitorizarea și Protecția Animalelor,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia P. G. Xuereb a T. von Danwitz,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Alianța pentru combaterea abuzurilor, v zastúpení: C. Dumitriu a C. Feher,

– rumunská vláda, v zastúpení: pôvodne E. Gane, L. Lițu a C.-R. Canțăr, neskôr E. Gane, L. Lițu, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: G.-D. Balan a C. Hermes, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: rumunčina.

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 13. februára 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ods. 1 a článku 16 ods. 1 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenenej smernicou 2013/17/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 158, 2013, s. 193) (ďalej len „smernica ‚o biotopoch'").

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi združením Alianța pentru combaterea abuzurilor na jednej strane a TM, členom Direcția pentru Monitorizarea și Protecția Animalelor (ďalej len „DMPA"), združením na ochranu zvierat, UN, veterinárkou, a DMPA na druhej strane, a to vo veci odchytu a prepravy voľne žijúceho jedinca živočíšneho druhu *canis lupus* (vlk) v neprimeraných podmienkach.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 1 smernice „o biotopoch", nazvaný „Definície", stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

…

b) ‚prirodzený biotop' znamená suchozemské alebo vodné územia, ktoré sa rozlišujú geografickými, abiotickými a biotickými znakmi, či už úplne prirodzenými, alebo poloprirodzenými;

…

f) ‚prirodzený biotop druhov' znamená prostredie definované špecifickými abiotickými a biotickými faktormi, v ktorom dané druhy žijú v ktoromkoľvek štádiu ich biologického cyklu;

…

k) ‚lokalita s európskym významom'…

Pre druhy živočíchov, ktoré sa prirodzene pohybujú na rozsiahlych územiach, budú lokality európskeho významu zodpovedať tým lokalitám v rámci prirodzeného pohybu takýchto druhov, v ktorých pôsobia fyzikálne alebo biologické faktory dôležité pre ich život a reprodukciu;

…"

4 Článok 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Cieľom tejto smernice je prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov divokej fauny a flóry na európskom území členských štátov, ktoré sú stranami zmluvy.

2. Navrhnú sa opatrenia prijaté podľa tejto smernice, aby sa zachovali v prirodzenom stave ochrany alebo do takéhoto stavu obnovili, prirodzené biotopy a druhy divokej fauny a flóry európskeho významu.

3. Opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.“

5 Podľa článku 4 ods. 1 uvedenej smernice platí, že:

„Na základe kritérií stanovených v prílohe III (etapa 1) a príslušných vedeckých informácií každý členský štát navrhne zoznam lokalít uvádzajúci, ktoré typy prirodzených biotopov v prílohe I a ktoré druhy v prílohe II, ktoré sú udomácnené na jeho území, sa v týchto lokalitách nachádzajú. Pre druhy živočíchov, ktoré využívajú rozsiahle územia, tieto lokality zodpovedajú tým lokalitám v rámci prirodzeného areálu týchto druhov, kde sa nachádzajú fyzikálne alebo biologické faktory dôležité pre ich život a ich reprodukciu…“

6 Článok 12 ods. 1 tej istej smernice stanovuje:

„Členské štáty prijmú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) v prostredí ich prirodzeného pohybu [v ich prirodzenom areáli – *neoficiálny preklad*] a zakážu:

a) všetky formy úmyselného odchytávania alebo usmrcovania vzoriek týchto druhov vo voľnej prírode;

b) úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;

c) úmyselné ničenie alebo zbieranie vajec vo voľnej prírode;

d) poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.“

7 Článok 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“ stanovuje:

„Za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu [v jeho prirodzenom areáli – *neoficiálny preklad*], členské štáty môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a) a b):

a) v záujme ochrany divokej fauny a flóry a ochrany prirodzených biotopov;

b) pre zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku;

c) v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie alebo z iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter a priaznivé dôsledky primárneho významu na životné prostredie;

d) na účely výskumu a vzdelávania, oživovania a obnovy týchto druhov a tiež pre operácie rozmnožovania potrebné na tieto účely, vrátane umelého pestovania rastlín;

e) aby sa za podmienok prísneho dohľadu, na selektívnom základe a v obmedzenom rozsahu, umožnil odber alebo držanie určitých vzoriek uvedených v prílohe IV v obmedzenom množstve stanovenom príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.“

8 Medzi živočíšnymi druhmi, „o ktoré má spoločenstvo záujem a ktoré vyžadujú prísnu ochranu“, ktorých zoznam je stanovený v prílohe IV písm. a) tejto smernice (ďalej len „chránené živočíšne druhy“), sa nachádza *canis lupus* [vlk].

Rumunské právo

9 Článok 33 ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (mimoriadne nariadenie vlády č. 57/2007 o režime chránených prírodných oblastí, o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „OUG č. 57/2007“) stanovuje:

„1. Vo vzťahu k suchozemským, vodným a podzemným druhom voľne žijúcich rastlín a živočíchov uvedených v prílohe č. 4 A a 4 B, okrem druhov vtákov žijúcich v chránených prírodných oblastiach aj mimo nich, sa zakazuje:

a) akýkoľvek spôsob zberu, odchytu, usmrcovania, ničenia alebo poškodzovania vzoriek nachádzajúcich sa v ich prirodzenom prostredí, v akejkoľvek fáze ich životného cyklu;

b) úmyselné rušenie počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;

…

f) držanie, preprava, predaj alebo výmena na akékoľvek účely, ako aj ponuka na výmenu alebo predaj vzoriek odobratých z voľnej prírody, v akejkoľvek fáze ich biologického cyklu.

…“

10 Článok 38 OUG č. 57/2007 stanovuje:

„1. Odchylne od ustanovení článku 33 ods. 1 až 4 a článku 37 ods. 1 stanovuje ústredný orgán verejnej správy pre ochranu životného prostredia každoročne a vždy v prípade potreby výnimky, za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimočné opatrenia nespôsobujú zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu v priaznivom stave ochrany na území jeho prirodzeného výskytu, a to iba v týchto prípadoch:

…

c) v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie a, pokiaľ ide o iné druhy živočíchov, než sú vtáci, aj z iných dôvodov verejného záujmu, vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter a v záujme priaznivých dôsledkov primárneho významu na životné prostredie;

…

2. Výnimky sa stanovujú rozhodnutím vedúceho ústredného orgánu štátnej správy pre ochranu životného prostredia a lesov, po získaní stanoviska Academiei Română (Rumunská akadémia, Rumunsko).

…

2^2 Postup týkajúci sa stanovenia výnimiek sa schvaľuje uznesením ústredného orgánu štátnej správy pre ochranu životného prostredia a lesov.

2^3 Vo výnimkách podľa odseku 2^1 sa špecifikujú:

a) druhy, na ktoré sa výnimky vzťahujú;

b) prostriedky, systémy alebo metódy povolené na odchyt alebo usmrcovanie;

c) podmienky rizika a okolnosti týkajúce sa času a miesta, za ktorých možno takéto výnimky udeliť;

d) orgán oprávnený vyhlásiť, či došlo k splneniu stanovených podmienok, a rozhodovať, aké prostriedky, systémy alebo metódy možno použiť, s akými obmedzeniami a kým;

e) kontroly, ktoré sa musia vykonať.

…“

11 Podľa článku 52 OUG č. 57/2007 platí, že:

„Odňatím slobody na 3 mesiace až jeden rok alebo peňažným trestom sa potrestá ten, kto spácha trestný čin tým, že:

…

d) koná v rozpore s ustanoveniami článku 33 ods. 1 a 2“.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Șimon (Rumunsko), dedina, ktorá je časťou obce Bran a nachádza sa v župe Brașov, je situovaná asi jeden kilometer na východ od lokality Bucegi, ktorú Európska komisia na návrh Rumunska zapísala na zoznam lokalít európskeho významu pod kódom ROSCI0013. Ďalšia oblasť tohto druhu, lokalita Munții Făgăraș (kód ROSCI0122), sa nachádza asi osem kilometrov na západ od tejto dediny. V týchto dvoch lokalitách bol na štandardných dátových formulároch zaznamenaný výskyt vlkov.

13 Dňa 6. novembra 2016, okolo 19.00 hodiny sa zamestnanci DMPA spolu s veterinárnou lekárkou UN, pod vedením TM dostavili do dediny Șimon s úmyslom odchytiť a presídliť vlka, ktorý sa už niekoľko dní často pohyboval v mieste bydliska miestneho obyvateľa, pričom sa hral a kŕmil spolu s jeho psami. Po tom, čo mu bola prostredníctvom podkožného projektilu podaná dávka sedatív na veterinárne použitie, bol tento vlk prenasledovaný, odchytený a za chvost a kožu na šiji prenesený na auto, ktoré sa nachádzalo v určitej vzdialenosti, a následne umiestnený do klietky určenej na prepravu psov.

14 Zamestnanci DMPA spolupracovali s cieľom prepraviť takto odchyteného vlka do medvedej rezervácie Libearty v meste Zărnești (Rumunsko), v ktorej sa nachádza aj ohrada určená pre vlky pochádzajúce z nevyhovujúcich zoologických záhrad. Počas prepravy sa však vlkovi podarilo prelomiť klietku a ujsť do okolitého lesa.

15 Dňa 9. mája 2017 podala Alianța pentru combaterea abuzurilor za trestné činy súvisiace s odchytom a prepravou vlka v zlých podmienkach trestné oznámenie na TM, UN a DMPA, ako aj na ďalšie osoby pracujúce pre toto združenie. Z trestného oznámenia vyplýva, že nebola podaná žiadna žiadosť o povolenie odchytu a prepravy uvedeného vlka.

16 Judecătoria Zărnești (prvostupňový súd v Zărnești, Rumunsko) sa pýta, do akej miery možno voľne žijúceho jedinca druhu *cannis lupus* odchytiť alebo úmyselne usmrtiť bez udelenia výnimky podľa článku 16 smernice „o biotopoch“ v prípade, že dané živočíchy sú spozorované na okraji obývaných

miest alebo vstupujú na územie územnosprávneho celku, alebo či je takáto výnimka nevyhnutná v prípade každého voľne žijúceho jedinca, bez ohľadu na to, či prekročí hranice takéhoto územnosprávneho celku.

17 Tento súd uvádza, že hlavný cieľ smernice „o biotopoch“, ktorým je „podpora udržiavania biologickej rôznorodosti, berúc do úvahy hospodárske, spoločenské, kultúrne a regionálne požiadavky,… prispieva[júc] k všeobecnému cieľu udržateľného rozvoja“ je plne opodstatnený v prípadoch, v ktorých chránené zvieratá opúšťajú svoje prirodzené biotopy. Striktný výklad ustanovení tejto smernice by však mohol viesť k tomu, že by štát nemal žiadne povinnosti v prípade, že tieto zvieratá opustili svoj prirodzený biotop, čo by bolo v rozpore s cieľom sledovaným týmto normatívnym aktom.

18 Uvedený súd najmä odkazuje na výnimku z pravidiel týkajúcich sa ochrany ohrozených druhov stanovenú v článku 16 ods. 1 písm. c) smernice „o biotopoch“, podľa ktorej pojem „bezpečnosti ľudskej populácie“ úzko súvisí so situáciami, v ktorých sa zvieratá, ktoré patria k ohrozeným druhom, nachádzajú mimo svojho prirodzeného biotopu.

19 Za týchto okolností Judecătoria Zărnești (prvostupňový súd v Zărnești, Rumunsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 16 smernice [‚o biotopoch‘] vykladať v tom zmysle, že členským štátom ukladá povinnosť stanoviť výnimky z článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a) a b) aj v prípadoch, keď živočíchy patriace medzi ohrozené druhy opustia svoj prirodzený biotop a nachádzajú sa v jeho bezprostrednej blízkosti alebo úplne mimo neho?“

O prejudiciálnej otázke

20 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 12 ods. 1 písm. a) a článok 16 smernice „o biotopoch“ majú vykladať v tom zmysle, že na odchyt a prepravu vzorky chráneného živočíšneho druhu, akým je vlk, na okraji oblasti ľudského osídlenia alebo v takejto oblasti sa môže vzťahovať zákaz stanovený prvým z týchto článkov, ak príslušný vnútroštátny orgán neudelil výnimku na základe druhého z týchto článkov.

21 Na úvod treba pripomenúť, že podľa článku 2 ods. 1 smernice „o biotopoch“ je jej účelom prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov divokej fauny a flóry na európskom území členských štátov. Okrem toho podľa článku 2 ods. 2 a 3 tejto smernice opatrenia prijaté podľa tejto smernice majú za cieľ zabezpečiť zachovanie alebo obnovu priaznivého stavu ochrany, prirodzených biotopov a druhov divokej fauny a flóry európskeho významu a berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.

22 Článok 12 ods. 1 písm. a) smernice „o biotopoch“ ukladá členským štátom povinnosť prijať potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany chránených živočíšnych druhov v ich prirodzenom areáli, zakazujúci všetky formy úmyselného odchytávania alebo usmrcovania vzoriek týchto druhov vo voľnej prírode.

23 Dodržiavanie tohto ustanovenia členskými štátmi nevyžaduje len to, aby prijali ucelenú právnu úpravu, ale aj aby zaviedli konkrétne osobitné ochranné opatrenia. Uvedený systém prísnej ochrany takisto predpokladá prijatie koherentných a koordinovaných opatrení preventívnej povahy. Takýto prísny systém ochrany musí byť spôsobilý účinne zabrániť akémukoľvek úmyselnému odchytávaniu alebo usmrcovaniu vzoriek chránených živočíšnych druhov vo voľnej prírode [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. apríla 2018, Komisia/Poľsko (Prales Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 231 a citovanú judikatúru, a z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 27].

24 Hoci článok 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“ oprávňuje členské štáty odchýliť sa od ustanovení článkov 12 až 14, ako aj článku 15 písm. a) a b) tejto smernice, výnimka prijatá na tomto základe, pokiaľ týmto členským štátom umožňuje vyhnúť sa povinnostiam, ktoré so sebou prináša systém prísnej ochrany prírodných druhov, podlieha podmienke, že neexistuje iné uspokojivé riešenie a že táto výnimka nemá nepriaznivý vplyv na zachovanie populácie dotknutých druhov v priaznivom stave ochrany v ich prirodzenom areáli. Tieto podmienky sa týkajú všetkých hypotéz uvedených v článku 16 ods. 1 uvedenej smernice (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, body 28 a 29).

25 Treba tiež zdôrazniť, že článok 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“, ktorý presne a taxatívne definuje podmienky, za ktorých sa členské štáty môžu odchýliť od článkov 12 až 14, ako aj článku 15 písm. a) a b) tejto smernice, predstavuje výnimku zo systému ochrany upraveného uvedenou smernicou, ktorá sa má vykladať reštriktívne a ktorá v prípade akejkoľvek výnimky zaťažuje orgán, ktorý o nej rozhoduje, dôkazným bremenom (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 30).

26 Okrem toho treba uviesť, že druh *cannis lupus*, bežne zvaný „vlk“, je uvedený v zozname živočíšnych druhov chránených smernicou „o biotopoch“.

27 Otázky položené vnútroštátnym súdom treba preskúmať práve s ohľadom na tieto východiská.

28 Tento súd kladie otázku, či sa systém ochrany ohrozených druhov stanovený v článku 12 smernice „o biotopoch“ vzťahuje len na prirodzený areál týchto druhov, a v dôsledku toho sa prestáva uplatňovať v prípade, ak sa jedinec patriaci do jedného z týchto druhov dostane do oblasti ľudského osídlenia alebo na okraj takejto oblasti. Otázka tohto súdu sa týka aj toto, ako treba vykladať pojem „prostredie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ a výraz „vo voľnej prírode“, ktoré sú uvedené v článku 12 ods. 1 smernice „o biotopoch“, ako aj rozsah ochrany, ktorá z nich vyplýva.

29 Treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou je na účely výkladu ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 21. novembra 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, bod 31 a citovaná judikatúra).

30 V prvom rade, pokiaľ ide o znenie článku 12 smernice „o biotopoch“, treba konštatovať, že neposkytuje žiadny prvok, ktorý by bolo možné použiť na účely definovania pojmu „prostredie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ a výrazu „vo voľnej prírode“.

31 Možno však uviesť, že tento článok nezakladá ochranu, ktorú ustanovuje, na pojme „prirodzený biotop“ a nestanovuje systém minimálnej ochrany vzoriek chránených živočíšnych druhov na základe miesta, priestoru alebo biotopu, kde sa v danom momente nachádzajú.

32 V druhom rade, pokiaľ ide o kontext, ktorého je článok 12 smernice „o biotopoch“ súčasťou, treba uviesť, že ani článok 1, ani akékoľvek iné ustanovenie tejto smernice nedefinujú tento pojem a tento výraz. Pojem „prostredie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ a výraz „vo voľnej prírode“, ktoré sa nachádzajú v odseku 1 tohto článku, treba teda preskúmať s ohľadom na podobné pojmy, ktoré sú definované a/alebo používané v tejto smernici.

33 V tejto súvislosti treba uviesť, že smernica „o biotopoch“ sa skladá z dvoch častí, z ktorých prvá je venovaná ochrane prirodzených biotopov, najmä prostredníctvom označovania chránených lokalít, a druhá ochrane divokej fauny a flóry vymenovaním chránených druhov.

34 Táto smernica však nevyžaduje, aby bola ochrana poskytovaná podľa druhej z týchto častí stanovená v súvislosti s prvou z nich, najmä v závislosti od geografickej oblasti, pokrytej chránenými lokalitami alebo prirodzenými biotopmi.

35 Navyše, ako uviedla generálna advokátka v bode 29 svojich návrhov, v súlade s článkami 3 až 6 smernice „o biotopoch“ sa prirodzeným biotopom má ako takým poskytnúť ochrana v rámci chránených území patriacich do sústavy Natura 2000. Táto sústava však zahŕňa aj „prirodzené biotopy druhov“, ktoré sú osobitne definované v článku 1 písm. f) uvedenej smernice, v ktorých žijú druhy vymenované v prílohe II tejto smernice. Keďže vlk sa nachádza v tejto prílohe, členské štáty majú povinnosť pre tento druh vymedziť oblasti so zvláštnou ochranou.

36 Treba konštatovať, že pojem „prirodzený biotop druhu“, uvedený v článku 1 písm. f) smernice „o biotopoch“, ktorý je definovaný ako „prostredie definované špecifickými abiotickými a biotickými faktormi, v ktorom dané druhy žijú v ktoromkoľvek štádiu ich biologického cyklu“, nezodpovedá územiu vymedzenému stálym a nemenným spôsobom.

37 Navyše, ako generálna advokátka uviedla v bode 42 svojich návrhov, z ustanovení smernice „o biotopoch“ týkajúcich sa ochrany lokalít vyplýva, že ochrana živočíšnych druhov sa neobmedzuje na chránené lokality. Tieto lokality neboli vymedzené s cieľom, aby úplne pokryli všetky biotopy chránených druhov, ktoré môžu využívať rozsiahle územia. Pokiaľ ide o takéto druhy, článok 4 ods. 1 smernice „o biotopoch“ stanovuje, že členské štáty majú navrhnúť zoznam lokalít uvádzajúci, ktoré typy prirodzených biotopov podľa prílohy I a ktoré druhy podľa prílohy II, udomácnené na tomto území, sa v týchto lokalitách nachádzajú. Toto ustanovenie spresňuje, že pre druhy živočíchov, ktoré využívajú rozsiahle územia, tieto lokality zodpovedajú tým lokalitám v rámci prirodzeného areálu týchto druhov, kde sa nachádzajú fyzikálne alebo biologické faktory dôležité pre ich život a reprodukciu.

38 Preto pokiaľ ide o chránené živočíšne druhy, ako je vlk, ktoré využívajú rozsiahle územia, je pojem „prirodzený areál“ širší ako geografický priestor, v ktorom sa nachádzajú fyzikálne alebo biologické faktory dôležité pre ich život a reprodukciu. Ako uviedla generálna advokátka v bode 37 svojich návrhov, tomuto priestoru zodpovedá územie, v ktorom sa dotknutý druh v rámci prirodzeného správania zdržiava alebo šíri.

39 Z toho vyplýva, že ochrana stanovená v článku 12 ods. 1 smernice „o biotopoch“ neobsahuje vymedzenie alebo hranice, a teda neumožňuje domnievať sa, že voľne žijúci jedinec chráneného živočíšneho druhu nachádzajúci sa v oblasti ľudského osídlenia alebo v jej blízkosti, pričom prekračuje takéto oblasti alebo sa živí produktmi ľudskej činnosti, je živočíchom, ktorý opustil svoj „prirodzený areál“, alebo že tento areál je nezlučiteľný s ľudským osídlením alebo človekom vytvoreným zariadením.

40 Rovnaký záver vyplýva z výkladu usmernení o prísnej ochrane živočíšnych druhov v európskom záujme podľa smernice „o biotopoch“ 92/43/EHS (konečné znenie, február 2007), ktoré „územie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ opisujú ako dynamický koncept, ktorý sa úplne nezhoduje so „skutočne využívanými oblasťami alebo územím, v ktorom sa trvale vyskytuje biotop, určitý druh alebo poddruh“.

41 Ako uviedla generálna advokátka v bodoch 38 a 40 svojich návrhov, tento výklad potvrdzuje aj definícia uvedená v článku 1 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov podpísaný v Bonne 23. júna 1979 a uzavretý v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 82/461/EHS z 24. júna 1982 (Ú. v. ES L 210, 1982, s. 10; Mim. vyd. 11/015, s. 5). Podľa tejto definície „areál“ znamená všetky suchozemské alebo vodné plochy, ktoré druh obýva, v ktorých sa dočasne zdržuje, ktoré prekračuje či prelietava v ktoromkoľvek čase na svojej zvyčajnej migračnej ceste. Definícia pojmu „areál“ druhu teda zohľadňuje oblasti rôznej povahy, ktorými tento druh prechádza.

42 Nebolo by však koherentné definovať pojmy „prirodzený areál“ a „areál“, uvedené v týchto dvoch právnych nástrojoch, odlišne, a oddialiť tak od seba ich rozsahy pôsobnosti.

43 V dôsledku toho sa treba domnievať, že z kontextu, ktorého je článok 12 smernice „o biotopoch“ súčasťou, vyplýva, že pokiaľ ide o chránený druh ako je vlk, územná pôsobnosť tohto článku sa môže vzťahovať na oblasti nachádzajúce sa mimo chránených lokalít, a konkrétne môže zahŕňať aj oblasti ľudského osídlenia.

44 Použitie výrazu „vo voľnej prírode“ v odseku 1 písm. a) a c) článku 12 smernice „o biotopoch“ neumožňuje spochybniť toto konštatovanie. Treba mu rozumieť v tom zmysle, že prísna ochrana chránených živočíšnych druhov prostredníctvom zákazov stanovených v článku 12 ods. 1 tejto smernice sa neuplatňuje len v špecifických oblastiach, ale vzťahuje sa na všetkých jedincov chráneného živočíšneho druhu, ktoré žijú vo voľnej prírode alebo divoko, a teda zabezpečujú v prirodzených ekosystémoch určitú úlohu bez toho aby sa nevyhnutne uplatňovala na jedince, ktoré sa v súlade s právom nachádzajú v zajatí.

45 Tieto výrazy sa nenachádzajú ani v odseku 1 písm. b), podľa ktorého jedince chránených živočíšnych druhov nesmú byť rušené „počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania“, ani v odseku 1 písm. d) tohto článku 12. Je teda nepochybné, že zákazy vyjadrené v článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice „o biotopoch“ sa uplatňujú na všetky chránené živočíšne druhy bez ohľadu na miesto, kde sa nachádzajú. Treba pritom konštatovať, že odchyt, a *a fortiori* aj usmrtenie vzorky takéhoto druhu, treba považovať prinajmenšom za rušenie.

46 Po tretie, pokiaľ ide o cieľ, ktorý smernica „o biotopoch“ sleduje, treba pripomenúť, že články 12, 13 a 16 tejto smernice predstavujú koherentný súbor noriem smerujúci k zabezpečeniu ochrany populácií predmetných druhov (rozsudok z 20. októbra 2005, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-6/04, EU:C:2005:626, bod 112). Spoločný cieľ týchto ustanovení spočíva v zaistení z chránených živočíšnych druhov prostredníctvom zákazov stanovených v článku 12 ods. 1 tejto smernice, pričom výnimky sú povolené len za prísnych podmienok stanovených v článku 16 ods. 1 uvedenej smernice, ktorý sa má vykladať reštriktívne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. mája 2007, Komisia/Rakúsko, C-508/04, EU:C:2007:274, body 109 až 112, a z 15. marca 2012, Komisia/Poľsko, C-46/11, neuverejnený, EU:C:2012:146, bod 29).

47 Systém ochrany stanovený v článku 12 smernice „o biotopoch“ musí byť teda schopný efektívne zabrániť tomu, aby utrpeli chránené živočíšne druhy ujmu.

48 Tento cieľ by však nebolo možné zosúladiť so systematickým zbavovaním sa jedincov chránených živočíšnych druhov ochrany v prípade, že ich „prirodzený areál“ zasahuje do oblastí ľudského osídlenia.

49 Naopak výklad, podľa ktorého „prostredie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ týchto druhov, spomenutý v článku 12 ods. 1 smernice „o biotopoch“, zahŕňa takisto oblasti, ktoré sa nachádzajú mimo chránených lokalít, a ochrana, ktorá z toho vyplýva, sa teda neobmedzuje na tieto lokality, má takú povahu, že umožňuje dosiahnutie cieľa spočívajúceho v zákaze usmrtenia alebo odchytu jedincov chránených živočíšnych druhov. Ide totiž nielen o ochranu týchto druhov na určitých striktne stanovených miestach, ale takisto aj jedincov týchto druhov, ktoré žijú vo voľnej prírode alebo divoko, a teda zabezpečujú v prirodzených ekosystémoch určitú úlohu.

50 Ako uviedla Komisia, vo viacerých regiónoch Únie žijú vlky v oblastiach obývaných ľuďmi, v bezprostrednej blízkosti ľudských usadlostí. Prispôsobovanie týchto oblastí ľudským potrebám tiež vedie k čiastočnému prispôsobeniu sa vlka týmto novým podmienkam. Ako teda vyplýva zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, rozvoj infraštruktúry, ilegálna lesná ťažba, poľnohospodárska výroba a určité priemyselné činnosti prispeli k vyvíjaniu tlaku na populáciu vlka a na jeho biotop. Zo spisu rovnako vyplýva, že udalosti, o ktoré ide vo veci samej, sa odohrali v dedine Șimon, ktorá sa nachádza medzi dvomi veľkými chránenými lokalitami, v ktorých žijú populácie vlka, takže medzi týmito lokalitami mohlo dochádzať k migrácii vlkov.

51 Z vyššie uvedeného vyplýva, že vykladať pojem „prostredie prirodzeného pohybu [prirodzený areál – *neoficiálny preklad*]“ a výraz „vo voľnej prírode“, ktoré sú uvedené v článku 12 ods. 1 písm. a) smernice „o biotopoch“ v tom zmysle, že oblasti ľudského osídlenia nespadajú do pôsobnosti ustanovení týkajúcich sa ochrany chránených živočíšnych druhov, by nebolo v súlade nielen so znením a kontextom tohto ustanovenia, ale ani s cieľom, ktorý sleduje.

52 Treba teda konštatovať, že povinnosť prísne ochraňovať chránené živočíšne druhy v súlade s článkom 12 a nasledujúcimi článkami smernice „o biotopoch“ sa uplatňuje na všetky „prirodzené areály“ týchto druhov, či sa nachádzajú vo svojom prirodzenom biotope, v chránených lokalitách, alebo naopak, v blízkosti ľudských usadlostí.

53 Navyše treba konštatovať, že viaceré dôvody odchýlenia sa stanovené v článku 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“ výslovne odkazujú na konflikty, ku ktorým môže dôjsť, ak sa jedinec chráneného živočíšneho druhu dostane do kontaktu, alebo dokonca do konfliktu, s ľuďmi alebo ich majetkom, najmä v situáciách, aké sú opísané v bode 50 tohto rozsudku.

54 Vnútroštátny súd sa v tejto súvislosti pýta, či je v prípade, že príslušný vnútroštátny orgán neudelil na základe tohto ustanovenia výnimku, zakázaná každá forma úmyselného odchytu jedinca chráneného živočíšneho druhu.

55 Ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 23 tohto rozsudku, v tejto súvislosti prislúcha členskému štátu, aby prijal ucelenú právnu úpravu, ktorá v súlade s článkom 16 ods. 1 písm. b) a c) smernice „o biotopoch“ môže zahŕňať opatrenia určené na predchádzanie závažným škodám, najmä v pestovaní alebo chove, alebo opatrenia prijaté v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie, alebo z iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter.

56 V dôsledku toho môžu byť odchyt a preprava jedinca chráneného živočíšneho druhu, na ktorý sa vzťahujú zákazy stanovené v článku 12 ods. 1 smernice „o biotopoch“ odôvodnené len v prípade, ak sú predmetom výnimky, ktorú udelil príslušný vnútroštátny orgán na základe článku 16 ods. 1 písm. b) a c) tejto smernice, odôvodnenej predovšetkým bezpečnosťou ľudskej populácie.

57 Prislúcha členskému štátu, aby na tento účel prijal ustanovenia poskytujúce možnosť v prípade nevyhnutnej potreby účinne udeliť takéto výnimky v primeranom čase.

58 Navyše treba pripomenúť, že článok 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“ okrem vyššie spomenutých dôvodov výnimiek výslovne vyžaduje, aby neexistovala žiadne iná uspokojivá alternatíva a aby výnimka nespôsobovala zhoršenie stavu ochrany populácie druhu v ich prirodzenom areáli. Prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom, aby preukázali, že ide o takýto prípad, a to najmä so zreteľom na najlepšie relevantné vedecké a technické poznatky, ako aj vzhľadom na okolnosti predmetnej osobitnej situácie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, body 51 a 66).

59 Prináleží teda vnútroštátnemu súdu, aby zistil, za akých podmienok boli jedincovi chráneného živočíšneho druhu, o ktorého ide vo veci samej, podané sedatíva a bol prepravovaný do prírodnej rezervácie Libearty v meste Zărnești, a do akej miery tento úkon predstavuje „úmyselný odchyt“ v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) smernice „o biotopoch“, vykonaný na základe výnimky udelenej za dodržania požiadaviek stanovených v článku 16 tejto smernice. Je tiež potrebné, aby sa tento súd uistil o tom, že sa zohľadňuje vplyv týchto úkonov na stav ochrany populácie vlka.

60 V predmetnej veci navyše v rámci určenia uplatniteľnej sankcie predstavuje z dôvodu nedodržania povinností vyplývajúcich z článku 12 ods. 1 písm. a) a článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch relevantný prvok okolnosť, ktorú uvádza generálna advokátka v bode 69 svojich návrhov, že

vnútroštátne právo neumožňovalo, aby sa v krátkom čase primerane reagovalo na správanie predmetného vlka a aby sa tak včas minimalizovali súvisiace riziká. Nejaví sa ani, že vnútroštátna právna úprava v tejto súvislosti zahŕňa reguláciu alebo usmernenia vedecky odôvodnené.

61 S ohľadom na vyššie uvedené sa zdá, že sa nemožno domnievať, že odchyt a preprava vlka, o ktoré ide vo veci samej, boli povolené v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) a článku 16 ods. 1 smernice „o biotopoch“, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

62 S ohľadom na vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať takto:

– Článok 12 ods. 1 písm. a) smernice „o biotopoch“ sa má vykladať v tom zmysle, že na odchyt a prepravu vzorky chráneného živočíšneho druhu podľa prílohy IV tejto smernice, ako je vlk, na okraji oblasti ľudského osídlenia alebo v takejto oblasti sa môže vzťahovať zákaz stanovený v tomto ustanovení.

– Článok 16 ods. 1 uvedenej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že každá forma úmyselného odchytu vzoriek tohto živočíšneho druhu za vyššie uvedených okolností je zakázaná, ak príslušný vnútroštátny orgán neudelil výnimku na základe tohto ustanovenia.

O trovách

63 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. Článok 12 ods. 1 písm. a) smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, zmenenej smernicou 2013/17/EÚ z 13. mája 2013, sa má vykladať v tom zmysle, že na odchyt a prepravu vzorky chráneného živočíšneho druhu podľa prílohy IV tejto smernice, ako je vlk, na okraji oblasti ľudského osídlenia alebo v takejto oblasti sa môže vzťahovať zákaz stanovený v tomto ustanovení.

2. Článok 16 ods. 1 uvedenej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že každá forma úmyselného odchytu vzoriek tohto živočíšneho druhu za vyššie uvedených okolností je zakázaná, ak príslušný vnútroštátny orgán neudelil výnimku na základe tohto ustanovenia.

Podpisy